

РЕШЕНИЕ

№ 93

София, 14.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на трети юли през две хиляди и двадесета година, в състав:

Председател: Биляна Чочева

Членове: 1. Бисер Троянов
2. Петя Колева

при секретаря Наталия Такева и с участието на прокурора Галина Стоянова разгледа докладваното от съдия Троянов наказателно дело № 137 за 2020 г.

Касационното производство е образувано по жалби на подсъдимите В. Н. А. и О. А. Б. против въззивно решение № 54 от 17.12.2019 г. по в.н.о.х.д. № 336/2019 г., по описа на Апелативния специализиран наказателен съд, I състав.

В жалбата на подсъдимия В. Н. А., изготвена от защитника му адвокат Е. П., се навеждат всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 от НПК. Касаторът твърди, че е допуснато съществено процесуално нарушение в съдебните актове с липсата на означение на време, място и начин на осъществяване на престъплението по чл. 321 от НК, а за ръководената престъпна дейност не е описано престъпно поведение. Неправилното приложение на материалния закон е изведено с отказа на съдилищата да определят наказанието при условията на чл. 58а, ал. 4 във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК. Жалбоподателят твърди още, че наложеното му наказание е явно несправедливо, защото не съответства на обществената опасност на деянието и на дееца, както и на многобройните смекчаващи обстоятелства. Настоява за оправдаване по обвинението за ръководител на организирана престъпна група и за намаляване на наказанието за престъплението измама.

С касационната жалба на подсъдимия О. А. Б., чрез неговия защитник адвокат С. М., също се навеждат всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 от НПК. Нарушенията с прилагането на материалния и на процесуалния закони са подкрепени с неконкретизирани и общи твърдения. Доводи са изложени само за явната несправедливост на наказанията, което според касатора не е съобразено с многобройните смекчаващи обстоятелства, разкрити по делото.

В съдебно заседание пред касационната инстанция защитникът на подсъдимия В. Н. А. – адвокат Е. П., поддържа жалбата по изложените в нея подробни съображения. Пледира за определяне на наказанието при условията на чл. 58а, ал. 4 във вр. с чл. 55 от НК и за намаляване на неговия размер към предвидения в закона минимум. Подсъдимият не се взема становище.

Подсъдимият О. А. Б. също не взема становище. Неговият служебен защитник адвокат С. М. поддържа жалбата по съображенията в нея и настоява за намаляване на наказанието по реда на чл. 55 от НК, заради превеса на смекчаващите отговорността обстоятелства и по-малката степен на участие на подсъдимия.

Представителят на Върховната касационна прокуратура счита обжалваното въззивно решение за правилно и законосъобразно, защото не са допуснати съществени процесуални нарушения, събраните доказателства и направените от подсъдимите възражения са обсъдени, материалният закон правилно е приложен и наказанията са справедливо отмерени. Предлага атакуваният съдебен акт да бъде оставен в сила, а касационните жалби на подсъдимите – оставени без последици.

Гражданските ищци С. К. П. и К. П. С., както и техният повереник адвокат А. А. с писмено становище настояват за потвърждаване на въззивния съдебен акт в гражданско-осъдителната част.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на постъпилите жалби, изложените от страните съображения в открито съдебно заседание и извърши касационната проверка в законоустановените предели, намери следното:

С присъда № 24 от 16.04.2019 г. по н.о.х.д. № 1043/ 2019 г. Специализираният наказателен съд, V състав признал подсъдимия В. Н. А. за виновен в престъпление по чл. 321, ал. 3, т. 1 във вр. с ал. 1 от НК, за което при

условията на чл. 58а, ал. 1 от НК му било определено наказание от пет години и четири месеца лишаване от свобода. Подсъдимият А. бил признат за виновен и в престъпление по чл. 211, пр. 2 във вр. с чл. 210, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 209, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 4 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК и на основание чл. 58а, ал. 1 от НК му е наложено наказание от четири години лишаване от свобода. На основание чл. 23 от НК съдът определил на подсъдимия А. едно общо, най-тежкото наказание лишаване от свобода за срок от пет години и четири месеца, за чието изпълнение определил първоначален строг режим, на основание чл. 57, ал. 1, т. 2, б. „б“ от ЗИНЗС. Приспаднал предварителното задържане на подсъдимия с мярка за неотклонение задържане под стража, считано от 11.01.2018 г. до влизане на присъдата в сила.

Със същата присъда подсъдимият О. А. Б. бил признат за виновен в извършване на престъпление по чл. 321, ал. 3, т. 2 във вр. с ал. 2 от НК и на основание чл. 58а, ал. 1 от НК му било наложено наказание лишаване от свобода за срок от две години и осем месеца. Подсъдимият Б. бил признат за виновен и в извършване на престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 209, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 4 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК, като на основание чл. 58а, ал. 1 от НК му било наложено наказание от две години лишаване от свобода. На основание чл. 23 от НК на подсъдимия Б. било определено едно общо, най-тежкото наказание от две години и осем месеца лишаване от свобода при първоначален общ режим за изпълнение, на основание чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС. Съдът приспаднал времето, през което подсъдимият Б. бил задържан под стража, считано от 11.01.2018 г. до влизане на присъдата в сила.

Подсъдимите В. Н. А. и О. А. Б. били осъдени да заплатят солидарно на гражданските ищци причинените им с престъплението измама имуществени вреди, съответно на С. К. П. – сумата от 39 779,15 лева, заедно със законовата лихва от 21.11.2017 г. до окончателното им изплащане, а на гражданския ищец К. П. С. – сумата от 700 лева, заедно със законовата лихва от 11.12.2017 г. до окончателното им изплащане. В тежест на подсъдимите били разпределени по равно направените в хода на досъдебното и на първоинстанционното съдебно производство разноски.

С решение № 54 от 17.12.2019 г. по в.н.о.х.д. № 336/ 2019 г. Апелативният специализиран наказателен съд, I състав, изменил присъдата,

като намалил наказанията на подсъдимия В. Н. А. на четири години и осем месеца лишаване от свобода – като ръководител на организирана престъпна група, на две години и осем месеца лишаване от свобода – за престъплението измама, в качеството му на помагач, както и размера на определеното по реда на чл. 23 от НК общото наказание. В останалата част съдът потвърдил първоинстанционния съдебен акт.

Производството пред първоинстанционния съд е приключило по реда на глава двадесет и седма от НПК, в хипотезата на чл. 371, т. 2 от НПК, след направените от подсъдимите В. Н. А. и О. А. Б. признания на фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт и изразеното от тях съгласие да не се проверяват събраните на досъдебното производство доказателства.

Касационните жалби на подсъдимите са процесуално допустими и подадени в законовия срок, от легитимирани лица и срещу акт, подлежащ на касационна проверка.

Разгледани по същество касационните жалби са неоснователни.

I. По доводите на допуснати съществени процесуални нарушения

Подсъдимият В. А. без основание твърди, че в изготвените съдебни актове – първоинстанционна присъда на въззивно решение, липсват означение на време, място и начин на осъществяване на престъплението по чл. 321 от НК, а за ръководената престъпна дейност не е описано престъпно поведение.

Касаторът всъщност подновява свое възражение, направено и пред въззивната инстанция, която на с. 21-22 от решението е изложила убедителни мотиви за неговата несъстоятелност. Възражението в неговата правна същност дори е още по-старо, защото е направено в хода на разпоредителното заседание на първоинстанционния съд от 29.03.2019 г. по повод внесения обвинителен акт. Тогава подсъдимият А. чрез защитника си е твърдял, че няма описание на изпълнителното деяние по чл. 321, ал. 1 от НК за осъщественото от дееца ръководство на престъпното сдружение, както и за помагаческата му дейност в престъплението измама по чл. 209 от НК. Твърдението е било отхвърлено като неоснователно от Специализирания наказателен съд с

определение по чл. 248, ал. 6 във вр. с ал. 1, т. 3 от НПК и същото не е било обжалвано пред въззивната инстанция по реда на глава двадесет и втора от НПК, каквото правомощие подсъдимият е имал по чл. 249, ал. 3 от НПК. По този начин възражението за съществено процесуално нарушение е преклудирано, но забраната по чл. 248, ал. 3 от НПК вече се заобикаля със същото твърдение (за липса на описание на деянието за ръководене на ОПГ), но пренесено спрямо съдебните актове на съдилищата, вместо към обвинителния акт.

Твърдението за допуснато съществено процесуално нарушение е неоснователно.

Ръководната дейност на престъпните групи и престъпните организации (в т.ч. и в организирана престъпна група по чл. 93, т. 20 от НК) е изяснена в съдебната практика като „упражняване на ръководни функции чрез поставяне на общи или конкретни задачи в изработването на план за действие или чрез други указания по осъществяване на поставените цели” (Пр. 1-88-I, Б.. 1/89, с. 9). Примерни действия по ръководене са още: отправянето на заповеди и нареждания за изпълнение към членовете на групата/организацията; разработването на стратегия за престъпната дейност на групата/организацията; даване на указания за начина и времето на конкретно действие; възлагане на определени функции (вкл. и ръководни) на доверени лица; разпределение на ролите; непрекъснато търсене и получаване на информация за хода на престъпните операции; контрол над дейността на престъпната организация или отделни нейни членове; осигуряване на средства и/или информация за разширяване на дейността на престъпната организация; разпределение на получените по престъпен начин средства; санкциониране при неизпълнение на заповедите и нарежданията и мн.др. Тези или подобни действия могат да се проявят поначало и в подготовката при извършване на конкретно престъпление от членове на престъпното сдружение. Не е необходимо ръководните функции на дееца да бъдат обособени отделно и независимо от цялостната престъпна дейност на групата/организацията, предприела извършването на престъпленията, за които е създадена. Дейността на ръководителя на престъпната група/организация може да се изведе от обективно проявените от него действия при подготовката или реализирането на

отделно престъпление, в изпълнение на поставените от групата или организацията цели.

Ръководното поведение на подсъд. В. А. е изложено във фактичката обстановка на съдебните актове при описание на престъплението измама (чл. 211, пр. 2 във вр. с чл. 210, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 209, ал. 1 от НК), които факти са посочени и в обстоятелствената част на обвинителния акт, и са признати от жалбоподателя. На с. 11 от въззивното решение е посочено, че след като подсъд. Б. взел парите от пострадалата С. П. и се придвижил с таксиметров автомобил до автобусна спирка в близост до училището на [населено място]: „По нареждане на подсъдимия А., подсъдимият Б. седнал и изчакал В. П. да го прибере с колата си. По същото време пак по указание на подсъдимия А., В. П. отпътувал за [населено място] с автомобил марка "Мерцедес", който управлявал и взел подсъдимия Б., който го чакал с парите. Двамата отпътували за [населено място], където В. П. оставил подсъдимия Б. на гарата, а самият той занесъл торбата с парите, които подс. Б. му дал, в дома на подсъдимия А.“ При тези признати от подсъдимия факти може ясно да се разграничи ръководната роля на жалбоподателя В. А. по издадените от него устни нареждания и контрол над осъществената от престъпната група телефонна измама. Ръководните действия могат да се изразят и в помагаческа дейност към друго престъпление, като например вземане на изхвърления от пострадалата предмет на измамата и отдалечаване с него за укриване на следите от престъплението и предаване на предмета на друг съучастник и т.н. Отново в решението, но на с. 12, е посочено, че предметът на измамата от възрастната пострадала К. С. били предадени на подсъд. А.. Ясно са посочени времето, мястото и начинът на ръководната престъпната дейност на жалбоподателя В. А. за две от телефонните измами, реализирани от групата. Касаторът не може да очаква в диспозитива на присъдата да бъдат описани всички негови действия с ръководен характер, а и поначало не всички могат да бъдат достатъчно конкретизирани. Престъпното поведение на дееца се извлича от обективирани от него действия по организация, направляване и ръководене на дейността на организираната престъпна група, включително и при реализиране на други престъпления от групата. Затова е посочено само времето, през което подсъдимият А. е ръководил престъпната група и мястото ѝ на действие, а примерни действия са описани сред фактите на двете

престъпления измама. С тези съображения касационният съд допълва останалите аргументи на въззивната инстанция по повод неоснователното възражение на защитата.

Касационната жалба на другия подсъдим О. Б. не съдържа конкретни оплаквания за съществените процесуални нарушения. Касационната проверка не е служебна, за разлика от проверката на въззивната инстанция, поради което на отправените общи твърдения не се дължи отговор.

Поначало общи твърдения могат да се правят само пред въззивната инстанция, която извършва служебна проверка за правилността на обжалваната присъда, независимо от посочените в жалбата примери. Законите изисквания за касационната жалба са по-високи, защото е нужно касационните основания да са подкрепени от конкретни и точни твърдения, за да е ясно в какво се състои оплакването на касатора. Когато той твърди, че „въззивният съд, при извършване на своята оценъчно-аналитична дейност, е допуснал нарушение на принципни наказателнопроцесуални норми, което се е отразило на правилността на неговите изводи, обективирани в диспозитива на атакуваното решение“, е необходимо да посочи кои разпоредби са нарушени, с кое процесуално действие на съда са нарушени или частта от порочния съдебен акт. Твърдението, че „въззивният съд е подложил на анализ доказателствената съвкупност, като не е спазил изискванията на чл. 14 от НПК и правилата на формалната логика. Налице е порок във вътрешното убеждение на съда по релевантните факти, тъй като изводите му почиват на невярна интерпретация на събраните доказателства и доказателствени средства“ е несъвместимо с проведеното съкратено съдебно следствие по почин на подсъдимия и признание на фактите по чл. 371, т. 2 от НПК от обвинението.

II. По доводите на нарушение на материалния закон

Твърдението е залегнало в жалбата на подсъд. А. за неправилно прилагане на чл. 58а, ал. 1 от НК, вместо по чл. 58а, ал. 4 във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК.

Въззивният съд е приел съображенията на първата инстанция за правилни, че поради отсъствие на многобройни и изключителни смекчаващи обстоятелства наказанието на подсъдимия не е могло да бъде определено при

условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК. Мотиви за обема от индивидуализиращи обстоятелства е изложен поотделно за всеки подсъдим и за всяко престъпление на с. 16-19 от присъдата, както и на с. 27 и сл. от въззивното решение. Поради това, съдилищата са отхвърлили тази правна възможност и са приложили института по чл. 58а, ал. 1 от НК, който е валиден за производствата, протекли по реда на глава двадесет и седма от НПК с признание на фактите от обстоятелствената част на обвинителния акт по чл. 371, т. 2 от НПК. Материалният закон е приложен правилно, като след индивидуализация на наказателната отговорност размерът на наказанието лишаване от свобода е редуциран с една трета.

III. По доводите на явна несправедливост на наказанието

Касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НПК е посочено в жалбите и на двамата подсъдими при идентични или сходни твърдения, поради което ще бъдат разгледани заедно.

Жалбоподателите останали недоволни от размера на определените им наказания лишаване от свобода, сочейки конкретни обстоятелства невзети предвид от съдилищата при индивидуализацията. Такова обстоятелство е продължителният период на разглеждане на делото, което касационният съд приема за несъстоятелно. Наказателното производство е протекло сравнително бързо – първоинстанционното и разглеждане на делото е приключило за около месец, също толкова е отнело и на въззивната инстанция от проведеното заседание по същество до постановяване на решението, а първото заседание е отложено поради неявяване на защитника на подсъд. А., който прави възражението; досъдебното производство също е приключило в разумни граници – за около 8 месеца. Обстоятелството, че първоначално постановената присъда е била отменена и делото е било върнато за ново разглеждане на Специализирания наказателен съд не е забавило необичайно производството – общо около 6 месеца от образуване на първоинстанционното дело (24.08.2018 г.) до постановяване на отменителното решение (27.02.2019 г.). Общата продължителност на наказателното производство (заедно с касационното производство) е около 2 години и половина, който срок е обичаен (благодарение и на проведеното пред първата инстанция съкратено съдебно

следствие), предвид характера и тежестта на повдигнатите обвинения и наличието на повече от един съучастник.

Доводът за нарушение на принципа за разглеждане на делото в разумен срок е несъстоятелен и не може да се приеме за изключително смекчаващо отговорността обстоятелство.

Подсъдимият Б. е недоволен, че въззивният съд не е обсъдил: *„социалният му статус, материалното му състояние, липсата на постоянна трудова заетост, както и липсата на постоянни трудови доходи като единствена причина за изпадането му в неравностойно положение в обществото, а оттам и за попадането му в престъпната група”*. Изпадането на дееца в състояние на безработица, продължителната или кратковременната липса на постоянна трудова работа и свързаните с тях доходи не могат да бъдат причини за осъществяването на престъпни прояви. Тези обстоятелства смекчават наказателната отговорност на дееца само, когато той не се е отказал и продължава да търси работа. Когато се е отказал възникват безделие, загуба на трудови навици, мързеливост и др., които характеризират дееца в негативен облик и се превръщат в отегчаващи личността му белези. Затова и не са обсъдени от съдилищата като смекчаващи отговорността на подсъд. Б.. Желанието да припечелва нетрудови и престъпни доходи по такъв неморален и особено укорим начин (чрез лишаване на възрастни и престарели хора от парични средства, спестените по труден за тях начин в неблагоприятна икономическа обстановка и ниски по размер пенсии) не може да бъде смекчаващо обстоятелство за личността на дееца, защото разкрива липсата на морални устои, безжалостност и жестокост към съдбата на измамените пострадали.

Без основание се твърди, че не е обсъдено изразеното съжаление от подсъд. Б. за стореното и желанието му да бъдат възстановени сумите на измамените лица. Този обстоятелства са залегнали в мотивите на въззивната инстанция (с. 31). Касационният съд счита, че желанието на подсъдимия да върне парите от измамата не представлява смекчаващо дееца обстоятелство, поради което неправилно е включено в обема от индивидуализиращи предпоставки. Връщането на парите – предмет на измамата, може да се приеме за смекчаващо отговорността обстоятелство. За времето от разкриване на престъплението до момента, повече от две години, подсъдимият не е

намерил случай да върне парите, или поне част от тях, които е получил като възнаграждение от престъпното си участие. Обещание за репарирание на вредите от престъплението е празно обещание, още повече, когато се разчита на друго лице да ги върне, а не на лични усилия. Изразеното желание обаче може да се счита за признак от вече започнал корекционен процес, който успешно да завърши с изтърпяване на наказанието. Погрешно приетото обстоятелство за смекчаващо не влияе съществено върху размера на наказанието (а и липсва надлежен протест), поради което санкцията следва да бъде оставена в сила.

Получените символични суми от подсъд. Б., за което се претендира в жалбата, също не представлява смекчаващо деянието обстоятелство, тъй като ниското по размер престъпно облагодетелстване не снижава обществената опасност на деянието. А и подсъдимият е осъден като помагач – вземал е пакетите с пари и ги е предавал на друг от престъпната група. Затова и престъпните му облаги са по-малки в сравнение с други членове от организираната престъпна група, включително и нейният ръководител.

Не представлява смекчаващо отговорността обстоятелството, че подсъд. Б. *„не е имал контакт с пострадалите лица и не е могъл да влияе по никакъв начин при формиране на волята за осъществяване на техните постъпки“*. Затова е признат за съучастник под формата на физическо помагачество, а не като извършител (съизвършител) на измамата.

Определените на подсъдимите А. и Б. конкретни наказания за всяко едно от деянията съответстват на тежестта на извършените от тях престъпления и на описаните от съдилищата смекчаващи и отегчаващи отговорността обстоятелства (допълнени от въззивната инстанция). Наложените наказания са законосъобразни по вид и справедливи по размер. Правилно е приложен и института по чл. 23 от НК, като общото най-тежко наказание за всеки един от подсъдимите може да способства за постигане на целите по чл. 36 от НК и за поправянето на дейците, а определеният срок на принудителна изолация от обществото – за пресичане на други престъпни прояви от подсъдимите.

Воден от изложените мотиви касационният съдебен състав прие жалбите на подсъдимите В. Н. А. и О. А. Б. за неоснователни, а атакуваното с тях въззивно решение – за правилно и законосъобразно, поради което същото следва да бъде потвърдено.

Върховният касационен съд, на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 [от НПК](#)

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 54 от 17.12.2019 г. по в.н.о.х.д. № 336/ 2019 г., по описа на Апелативния специализиран наказателен съд, I състав.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател:

Членове: 1.

2.